

Utkast till RP som sändes på remiss 25.8

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om välfärdsområdenas finansiering

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om välfärdsområdenas finansiering ändras.

Till lagen fogas en ny paragraf om rättelse av räknefel. Finansministeriet kan självt eller på ansökan rätta räknefel i beslut som avses i lagen om välfärdsområdenas finansiering och i de uppgifter som ligger till grund för besluten. På rättelseförfarandet tillämpas de bestämmelser om rättelse av fel som finns i förvaltningslagen.

Dessutom kompletteras bestämmelserna om justering av de välfärdsområdesspecifika övergångsutjämnningarna. Vid justeringen av övergångsutjämnningarna 2023 rättas sådana bokslutsuppgifter av engångsnatur eller retroaktiva bokslutsuppgifter för 2021 och 2022 för enskilda kommuner som annars i betydande grad snedvrider kommunernas faktiska kostnader för social- och hälsovården och räddningsväsendet, vilka ligger till grund för övergångsutjämnningarna.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2024 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft i december 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	4
2.1 Rättelse av räknepel eller felaktiga uppgifter	4
2.1.1 Lagen om välfärdsområdenas finansiering	4
2.1.2 Lagen om statsandel för kommunal basservice.....	5
2.1.3 Förvaltningslagen.....	5
2.1.4 Bedömning av behoven av att ändra finansieringslagen	6
2.2 Justering av uppgifter som ligger till grund för övergångsutjämnin	7
3 Målsättning	8
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	9
4.1 De viktigaste förslagen.....	9
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	9
4.2.1 Rättelse av räknepel	9
4.2.2 Rättelse av de uppgifter som ligger till grund för övergångsutjämnin	10
4.2.2.1 Allmänt om bestämmande av övergångsutjämnin	10
4.2.2.2 Konsekvenser för välfärdsområdenas finansiering	11
4.2.2.3 Konsekvenser för statsfinanserna.....	12
5 Remissvar	12
6 Specialmotivering	12
7 Bestämmelser på lägre nivå än lag	16
8 Ikraftträdande.....	16
9 Förhållande till andra propositioner.....	17
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	17
LAGFÖRSLAG	19
om ändring av lagen om välfärdsområdenas finansiering	19
BILAGA	21
PARALLELLTEXT	21
om ändring av lagen om välfärdsområdenas finansiering.....	21

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021, nedan *finansieringslagen*) trädde i kraft den 1 januari 2023. I finansieringslagen föreskrivs det om bestämmande av välfärdsområdenas icke-örönmärkta statliga finansiering, om förfarandet vid beviljande av finansiering och om utbetalning av finansiering. Lagen innehåller också bestämmelser om betalning av utebliven förmån och om återbetalning av grundlös förmån samt om välfärdsområdets möjlighet att begära omprövning och söka ändring i beslut som fattats med stöd av finansieringslagen.

Finansministeriet fattade i slutet av 2022 med stöd av finansieringslagen beslut om välfärdsområdenas finansiering för 2023. Efter detta har det framgått att uppgifterna i de kalkyler över överföring av finansiering som ligger till grund för besluten kan innehålla fel som gäller de kostnadsuppgifter enligt serviceklass för 2021 som vissa kommuner lämnat till Statskontoret. Med stöd av den specialbestämmelse om rättelse av räknefel och uppgifter (47 §) som finns i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) är det möjligt att rätta ovannämnda fel till den del de har inverkat på statsandelen för kommunerna i fråga. De felaktiga uppgifterna har dock indirekt kunnat inverka också på finansieringen av välfärdsområdena i hela landet och på de välfärdsområdesspecifika övergångsutjämnarna, eftersom de delvis baserar sig på kommunernas kostnadsuppgifter. I detta sammanhang har finansministeriet noterat att det i finansieringslagen saknas sådana bestämmelser om rättelse av räknefel och felaktiga uppgifter som motsvarar bestämmelserna i lagen om statsandel för kommunal basservice.

Under våren 2023 har det dessutom framgått att kommunernas bokslutsuppgifter för 2022 eventuellt föranleder flera situationer, där de poster som kommunerna i och för sig lagenligt bokfört i sin bokföring eventuellt i betydande grad snedvrider de kalkyler som gäller överföringen av finansieringen för reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. De kostnader som överförs från kommunerna till välfärdsområdena i samband med reformen bestäms enligt vad kommunerna har rapporterat som kostnader för social- och hälsovården och räddningsväsendet 2021 och 2022. De kostnader som överförs inverkar på storleken av kommunernas statsandel för basservice och på välfärdsområdenas icke-örönmärkta statliga finansiering från och med 2023. De uppgifter som kommunerna rapporterat motsvarar inte till alla delar kostnaderna för att ordna tjänster under ett år. Därför har bestämmelserna om de kostnader som ska beaktas vid överföringen av finansieringen preciserats genom statsrådets förordning om ändring av 5 § i statsrådets förordning om välfärdsområdenas finansiering (886/2023) och statsrådets förordning om ändring av 7 § i statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice (885/2023), vilka trädde i kraft den 30 juni 2023. Bestämmelser om rättelse av uppgifter om de välfärdsområdesspecifika övergångsutjämnarna har dock inte kunnat utfärdas genom förordning av statsrådet på motsvarande sätt som de ovannämnda bestämmelserna, eftersom den paragraf om övergångsutjämnningar som finns i finansieringslagen inte innehåller något bemyndigande att utfärda förordning. Eftersom kalkylerna över överföringen av finansieringen är avsedda att överensstämja mellan kommunerna och välfärdsområdena, är det på motsvarande sätt motiverat att också rätta de uppgifter som ligger till grund för övergångsutjämnarna.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid finansministeriet som tjänsteuppdrag. Bestämmelserna om rättelse av räknefel har beretts i samarbete med justitieministeriet.

Utkastet till proposition har varit på remiss i utlåntjänsten under tiden den 25 augusti–18 september 2023. Utlåtande har begärts av välfärdsområdena, Helsingfors stad, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet, Institutet för hälsa och välfärd och Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab. De handlingar som gäller propositionen finns tillgängliga på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskoden VM080:00/2023.

Som stöd för beredningen har man också utnyttjat de remissvar som lämnades in i samband med beredningen av ändringen av 5 § i statsrådets förordning om välfärdsområdenas finansiering och ändringen av 7 § i statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice (projekt VM049:00/2023 och VM050:00/2023). Finansministeriet ordnade den 16 maj 2023 ett diskussionsmöte om utkastet till förordningarna för kommunerna och välfärdsområdena och utkastet var på remiss i utlåntjänsten i maj 2023.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Rättelse av räknefel eller felaktiga uppgifter

2.1.1 Lagen om välfärdsområdenas finansiering

Finansieringslagen innehåller ingen motsvarande specialbestämmelse som berättigar till rättelse av räknefel eller felaktiga uppgifter i beslut som den som finns i lagen om statsandel för kommunal basservice (47 §). Finansieringslagen innehåller däremot i sak på motsvarande sätt som den ovannämnda lagen bestämmelser om betalning av utebliven förmån och återbetalning av grundlös förmån. Dessutom föreskrivs det om omprövningsförfarandet och sökande av ändring i beslut som fattats med stöd av finansieringslagen.

I 27 § i finansieringslagen föreskrivs det om betalning av utebliven förmån. I paragrafens 1 mom. fastställs att om det efter den i 30 § angivna tiden för framställande av begäran om omprövning framkommer uppgifter som inte tidigare har varit kända, och välfärdsområdet på grund av detta inte har fått sådan statlig finansiering som det enligt lag hade haft rätt till, ska det uteblivna beloppet betalas till välfärdsområdet. På beloppet ska betalas en årlig ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen (633/1982) från ingången av den månad då den statliga finansieringen borde ha betalats. Om den uteblivna statliga finansieringen har liten betydelse och utgifterna för betalningen av den inte skulle stå i proportion till sakens ekonomiska betydelse, betalas enligt paragrafens 2 mom. finansieringen dock inte. Enligt 3 mom. får finansministeriet besluta att utebliven finansiering betalas senare i samband med utbetalningen av följande statliga finansiering.

I 28 § i finansieringslagen föreskrivs det om återbetalning av grundlös förmån. Om ett välfärdsområde utan grund har fått statlig finansiering enligt denna lag, ska finansministeriet enligt paragrafens 1 mom. bestämma att det överbetalda beloppet ska återbetalas. På det belopp som återbetalas tas en årlig ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen ut räknat från ingången av den månad under vilken den statliga finansieringen har betalats. I 2 mom. fastställs det att om den statliga finansiering som ska återbetalas är liten eller om det ska anses vara oskäligt att kräva återbetalning eller ta ut ränta, behöver det inte bestämmas att finansieringen ska återbetalas. Finansministeriet får enligt 3 mom. besluta att finansiering som ska återbetalas avdras senare i samband med utbetalningen av följande statliga finansiering.

Bestämmelser om begäran om omprövning finns i 30 § i finansieringslagen. I paragrafen sägs det att om ett välfärdsområde är missnöjt med ett beslut som gäller beviljande av statlig finansiering eller beviljande av tilläggsfinansiering till välfärdsområdet, betalning av utebliven förmån eller återbetalning av grundlös förmån, har välfärdsområdet rätt att inom tre månader från

delfäendet av beslutet framställa en begäran om omprövning av beslutet hos den som fattat beslutet. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

2.1.2 Lagen om statsandel för kommunal basservice

Enligt 47 § i lagen om statsandel för kommunal basservice kan finansministeriet självt eller på ansökan rätta räknefel i beslut och uppgifter som avses i lagen i fråga. Den nämnda bestämmelsen är en specialbestämmelse i förhållande till de allmänna bestämmelser om rättelse av skriv- och räknefel som finns i förvaltningslagen, och bestämmelsen ska därför tillämpas i första hand. Bestämmelsen är inte förenad med motsvarande förutsättningar som de som det föreskrivs om i förvaltningslagen och som gäller rättelse av uppenbara skriv- eller räknefel eller andra jämförbara klara fel (51 §) eller rättelse av sakfel (50 §).

I motiveringen till 47 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (RP 241/2020 rd, s. 921) sägs det att paragrafen motsvarar 50 § i den lag om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) som gällde till utgången av 2022. Enligt motiveringen till 50 § i den lagen (RP 174/2009 rd, s. 106) avviker det i paragrafen föreslagna förfarandet om rättelse av räknefel från det som i 51 § i förvaltningslagen sägs om rättelse av skrivfel på så sätt att det gäller också annat än beslut och det inte förutsätts att räknefelen är uppenbara. Dessutom kan fel som förekommer i ett beslut rättas, även om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part och felet inte har föranletts av partens förfarande. Med stöd av bestämmelsen är det möjligt att rätta räknefel i såväl statsandelsbeslut som beslut om utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna. Dessutom är det möjligt att rätta räknefel i beslut om hemkommunsersättning och i den förteckning över utbetalningar som finansministeriet översänder till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning. I motiveringen sägs det ytterligare att bestämmelsen är nödvändig eftersom uträkningen av kommunernas statsandel kräver många räkneoperationer som utförs på förhållandevis kort tid. Detta ökar felmöjligheten.

2.1.3 Förvaltningslagen

I förvaltningslagen finns det separata bestämmelser om rättelse av sakfel (50 §) och om rättelse av skrivfel (51 §).

Enligt 1 mom. i 50 § om rättelse av sakfel kan en myndighet undanröja ett oriktigt beslut som den har fattat och avgöra saken på nytt, om

- 1) beslutet grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning,
- 2) beslutet grundar sig på uppenbart oriktig tillämpning av lag,
- 3) det har skett ett fel i förfarandet när beslutet fattades, eller
- 4) det har tillkommit sådan ny utredning i saken som väsentligt kan påverka beslutet.

Enligt paragrafens 2 mom. får i situationer som avses i 1 mom. 1–3 punkten beslutet rättas till en parts fördel eller nackdel. Rättelse till en parts nackdel förutsätter att parten samtycker till rättelsen. Samtycke behövs dock inte, om felet är uppenbart och det har orsakats av partens eget förfarande. I fall som avses i 1 mom. 4 punkten får fel rättas endast till partens fördel.

Enligt 1 mom. i förvaltningslagens 51 § om rättelse av skrivfel ska en myndighet rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut. Ett fel får dock enligt 2 mom.

inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part och felet inte har föranletts av partens förfarande.

Bestämmelser om inledande och behandling av rättelseärenden finns i 52 § i förvaltningslagen. Enligt 1 mom. i den paragrafen behandlar en myndighet ett rättelseärende på eget initiativ eller på en parts yrkande. Initiativet ska tas eller yrkandet på rättelse av ett fel framställas inom fem år från det att beslutet fattades. För att ett sakfel ska kunna rättas krävs det enligt 2 mom. att ärendet behandlas på nytt och att det ges ett nytt beslut i ärendet. Ett skrivfel rättas genom att den expedition som innehåller felet ersätts med en rättad. Innan ett skrivfel rättas ska en part ges tillfälle att bli hörd, om det inte är onödigt. Angående rättelse av ett sak- eller skrivfel ska enligt 3 mom. anteckning göras i det ursprungliga beslutets liggarexemplar eller i myndighetens informationssystem. En part ska ges en rättad eller ny expedition utan avgift.

Förvaltningslagens 53 § innehåller kompletterande bestämmelser om rättelseförfarandet. När en myndighet handlägger en rättelse av ett sak- eller skrivfel kan den enligt 1 mom. i den paragrafen förbjuda verkställigheten av beslutet tills vidare eller bestämma att den ska avbrytas. I 2 mom. fastställs det att om omprövning har begärts eller om ändring har sökts i ett beslut i vilket ett sak- eller skrivfel ska rättas eller om ett särskilt föreskrivet förfarande är anhängigt beträffande beslutet, ska den myndighet hos vilken omprövning begärts eller ändring sökts eller där förfarandet är anhängigt underrättas om att ärendet som gäller rättelse av fel har tagits upp till behandling och tillställas beslutet i ärendet. Behandlingen av ett rättelseärende påverkar inte besvärstiden eller någon annan frist. Ett beslut genom vilket en myndighet har avslagit ett yrkande på rättelse av fel får enligt 3 mom. inte överklagas genom besvär.

2.1.4 Bedömning av behoven av att ändra finansieringslagen

För rättelse av räknefel som mycket sannolikt förekommer i finansieringsbeslut och av fel som ligger till grund för beslut är det i praktiken behövt att i finansieringslagen ta in en i sak motsvarande specialbestämmelse som den som finns i lagen om statsandel för kommunal basservice. Utan specialbestämmelser ska de bestämmelser om rättelse av sakfel och skrivfel som finns i förvaltningslagen tillämpas på rättelse av fel och felaktiga uppgifter som upptäckts i beslut och i kalkyler som ligger till grund för besluten. De allmänna bestämmelser om rättelse av fel som finns i förvaltningslagen säkerställer dock inte att upptäckta fel kan rättas på ett heltäckande sätt i olika tillämpningssituationer och rättvist mellan välfärdsområdena.

Till exempel ett fel som efter beslutsfattandet upptäckts i de uppgifter som ligger till grund för finansieringen är ett sådant fel som är svårt att rätta genom tillämpning av bestämmelserna i förvaltningslagen. Om det är fråga om till exempel felaktiga bokslutsuppgifter som ett välfärdsområde lämnat och som påverkar också andra välfärdsområdenas finansieringskalkyler, torde det åtminstone inte kunna anses vara ett sådant klart fel i välfärdsområdenas finansieringsbeslut som kan anses vara ett sådant fel som kan jämföras med ett skrivfel som avses i 51 § i förvaltningslagen. Felet i fråga innebär inte heller nödvändigtvis på det sätt som avses i 50 § 1 mom. 1 punkten i förvaltningslagen att alla välfärdsområdenas finansieringsbeslut grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning. Då kan ärendet avgöras på nytt endast till partens, det vill säga välfärdsområdets, fördel, om inte välfärdsområdet samtycker till att beslutet rättas till dess nackdel. Detta är fallet åtminstone i de situationer där felet sannolikt inte kan anses uppenbart och det inte har orsakats av partens, det vill säga välfärdsområdets, eget förfarande.

Ett fel som upptäckts efter beslutsfattandet i de uppgifter som utgör grund för beslutet torde kunna tolkas så att det med tanke på de bestämmelser om rättelse av fel som finns i förvaltningslagen är fråga om en situation där det har tillkommit sådan ny utredning i saken som vä-

sentligt kan påverka beslutet. Då ska det enligt förvaltningslagen särskilt utifrån sakens ekonomiska betydelse bedömas om den föreskrivna väsentlighetströskeln uppfylls. Utifrån den nya utredningen kan beslutet dessutom rättas endast till partens, det vill säga välfärdsområdets, fördel. Då kan det beslut som gäller ett välfärdsområde som eventuellt fått för mycket finansiering för året i fråga inte rättas på denna grund. Beslutet rättas inte heller om den nya utredningen inte har någon väsentlig inverkan i andra områden.

Enligt de bestämmelser om rättelse av fel som finns i förvaltningslagen är det således inte nödvändigtvis i praktiken möjligt att rätta fel på ett heltäckande sätt. Då blir man tvungen att tillämpa ett omprövningsförfarande som är betydligt mer tidskrävande och bedöma om förutsättningarna för betalning av utebliven förmån eller återbetalning av grundlös förmån uppfylls.

Med stöd av 27 § i finansieringslagen har välfärdsområdet rätt att få tidigare utebliven statlig finansiering, om det framkommer nya uppgifter. Förmåner av liten betydelse behöver inte nödvändigtvis betalas, och i alla situationer kan det beslutas att den uteblivna förmånen betalas senare i samband följande års statliga finansiering. Om det är fråga om inverkan av en enskild felaktig uppgift, kan det antas att betydelsen blir mycket liten åtminstone för andra välfärdsområden än området i fråga.

Beroende på felets karaktär kan dess inverkan på välfärdsområdet i fråga också vara sådan att återbetalning av grundlös förmån blir tillämplig i stället för betalning av utebliven förmån. Enligt 28 § i finansieringslagen ska finansministeriet bestämma att grundlös förmån ska återbetalas, om den inte är liten eller oskälig för förmånstagaren. Om den statliga finansiering som ska återbetalas är liten eller om det ska anses vara oskäligt att kräva återbetalning eller ta ut ränta, behöver det inte bestämmas att förmånen ska återbetalas. Den statliga finansiering som ska återbetalas kan även dras av från senare prestationer.

Med stöd av den gällande finansieringslagen och annan tillämplig lagstiftning är det således inte möjligt att på ett heltäckande sätt säkerställa att de nu aktuella felen i särskilt de grundläggande uppgifterna i kalkyler kan rättas så att slutresultatet är rättvist mellan alla välfärdsområden. Klara fel bör kunna rättas snabbt och genom ett smidigt förfarande i situationer där felen påverkar ett områdes finansiering.

2.2 Justering av uppgifter som ligger till grund för övergångsutjämnning

Enligt 34 § 1 mom. i finansieringslagen grundar sig nivån för den statliga finansieringen till välfärdsområdena i hela landet 2023 på det sammanlagda beloppet av kostnaderna för de i 5 § avsedda uppgifter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som överförs från kommunerna till välfärdsområdena, som räknats ut på basis av de budgetuppgifter för 2022 som kommunerna lämnat till Statistikcentralen, och i vilket belopp de justeringar som avses i 7–9 § görs. Den i 1 mom. avsedda nivån för den statliga finansieringen i hela landet justeras enligt paragrafens 2 mom. i fråga om kostnaderna för de lagstadgade uppgifter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som överförs från kommunerna på basis av de tjänstespecifika bokslutsuppgifter för 2022 som kommunerna lämnat till Statskontoret. Skillnaden mellan de kostnader som baserar sig på budgetuppgifterna och bokslutsuppgifterna för 2022 beaktas genom justering av de i 6 § avsedda kalkylerade kostnaderna för 2023. Enligt 4 mom. får närmare bestämmelser om förfarandet för den i 1 mom. avsedda kalkylerade fördelningen av välfärdsområdenas finansiering, om insamlingen av uppgifter om kalkylerna och om justeringen av kalkylerna utfärdas genom förordning av statsrådet.

Med stöd av finansieringslagen har statsrådets förordning om välfärdsområdenas finansiering (1392/2022), som trädde i kraft vid ingången av 2023, utfärdats. Bestämmelserna om justering

av välfärdsområdenas finansiering 2023 i 5 § i den ovannämnda förordningen kompletterades genom en förordning (886/2023) som trädde i kraft den 30 juni 2023 och enligt vilken vissa uppgifter som avsevärt snedvrider överföringskalkylerna för finansieringen rättas i samband med justeringen. I förordningen hänvisas det till de preciserande bestämmelser om justering av överföringskalkylerna för finansiering 2023 som utfärdats med stöd av 57 § 6 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice och som trädde i kraft samtidigt (statsrådets förordning om ändring av 7 § i statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice, 885/2023). På basis av bestämmelserna ska poster som snedvrider kalkylerna beaktas på samma sätt i kalkylerna över kommunernas och välfärdsområdenas finansiering.

Bestämmelser om välfärdsområdesspecifika övergångsutjämningsar finns i 35 § i finansieringslagen. Som övergångsutjämningsar beaktas skillnaden mellan finansieringen enligt välfärdsområdets kalkylerade kostnader och de faktiska kostnaderna för kommunerna inom området. Enligt paragrafens 6 mom. beräknas skillnaden mellan de kalkylerade och de faktiska kostnaderna enligt nivån 2022. De faktiska kostnaderna för kommunerna inom välfärdsområdets område beaktas kommunvis som medeltal för 2021 och 2022, vilka höjs till nivån för hela landet för 2022. Vid beräkningen av medeltalet används de bokslutsuppgifter som kommunerna lämnat till Statskontoret för 2021 och kommunernas budgetuppgifter för 2022. De faktiska kostnaderna justeras 2023 från och med finansieringen för 2024 på basis av de tjänstespecifika bokslutsuppgifter för 2022 som kommunerna lämnat till Statskontoret. Vid justeringen beaktas de retroaktiva löneharmoniseringskostnader som ingår i kommunernas bokslut för 2021 och 2022 på det sätt som föreskrivs i 57 § 3 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice och i bestämmelser som utfärdats med stöd av det momentet.

I 35 § i finansieringslagen föreskrivs det inte om ett bemyndigande att utfärda förordning med stöd av vilket statsrådet får utfärda närmare bestämmelser om justering av de kalkyler som ligger till grund för övergångsutjämningsarna. För att de poster som ska rättas i överföringskalkylerna för finansiering ska kunna beaktas på motsvarande sätt i övergångsutjämningsarna, ska det till denna del föreskrivas om rättelse av de kalkyler som ligger till grund för övergångsutjämningsarna genom en ändring av finansieringslagen. Den lag som gäller detta ska träda i kraft senast i december 2023 så att den kan tillämpas vid utgången av innevarande år på den justering som görs i samband med finansieringen för 2024.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att säkerställa att beviljandet och utbetalningen av välfärdsområdenas finansiering grundar sig på korrekta uppgifter. Genom den föreslagna nya bestämmelsen om rättelse av räknefel blir det möjligt att i större utsträckning än enligt den gällande lagstiftningen rätta fel som har upptäckts i beslut om välfärdsområdenas finansiering och i de kalkyler som ligger till grund för besluten. Avsikten är att klara fel ska kunna rättas utan dröjsmål och på ett heltäckande sätt med beaktande av olika tillämpningssituationer.

Syftet med bestämmelserna om justering av övergångsutjämningsarna är att säkerställa att de nettokostnader som överförs från kommunerna och som ligger till grund för övergångsutjämningsarna motsvarar kostnaderna för ordnandet av tjänster under ett år. Övergångsutjämningsarna bestäms enligt nivån 2022 utifrån kommunernas bokslutsuppgifter för 2021 och 2022. De kostnader av engångsnatur och retroaktiva kostnader eller inkomster som dessa år snedvrider de kostnader som överförs behöver rättas i kalkylerna så att den välfärdsområdesspecifika övergångsutjämningsarna motsvarar kommunernas faktiska kostnader på årsnivå.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I finansieringslagen föreslås det en ny paragraf enligt vilken finansministeriet självt eller på ansökan kan rätta räknefel i beslut som avses i lagen om välfärdsområdenas finansiering och i de uppgifter som ligger till grund för besluten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i sak den bestämmelse om rättelse av räknefel som finns i lagen om statsandel för kommunal basservice. På rättelseförfarandet ska i övrigt tillämpas de bestämmelser om rättelse av fel som finns i förvaltningslagen.

Det föreslås dessutom att bestämmelserna om justering av övergångsutjämningsarna 2023 på basis av kommunernas bokslutsuppgifter för 2022 kompletteras. Med stöd av den tidigare lagändring som trädde i kraft den 10 mars 2023 föreskrivs det i bestämmelserna om övergångsutjämningsarna redan om hur de retroaktiva löneharmoniseringskostnader som ingår i kommunernas bokslut för 2021 och 2022 rättas vid justeringen av de faktiska kostnaderna. Det föreslås att till momentet fogas bestämmelser om att kommunens enskilda bokslutsuppgifter som avsevärt snedvrider de faktiska kostnaderna ska rättas vid justeringen. Till denna del ska det hänvisas till de närmare bestämmelser som trädde i kraft den 30 juni 2023 och som utfärdats genom förordning av statsrådet med stöd av lagen om statsandel för kommunal basservice, enligt vilka kommunernas bokslutsuppgifter som avsevärt snedvrider kalkylerna kan beaktas i kalkylerna med avvikelse från de bokslutsuppgifter som kommunen lämnat till Statskontoret. Som avsevärt snedvridande poster betraktas de poster av engångsnatur eller retroaktiva poster i kommunernas bokslut som anges i förordningen och som uppgår till minst cirka 50 euro beräknat per invånare i kommunen eller välfärdsområdet. I förordningen föreskrivs det också om på vilket sätt uppgifterna i fråga ska beaktas på ett rättvist sätt mellan kommunerna så att uppgifterna motsvarar kostnaden för att ordna tjänster under ett år. Dessutom föreskrivs det i förordningen i anslutning till förfarandet om kommunernas och samkommunernas utredning, om andra utredningar och uppgifter som finansministeriet har tillgång till vid rättelsen och om kommunernas och välfärdsområdenas möjlighet att ännu inom utsatt tid lämna synpunkter på finansministeriets utkast till överföringskalkyl som innehåller de rättade posterna.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Rättelse av räknefel

Syftet med bestämmelsen om rättelse av räknefel i beslut som meddelas med stöd av finansieringslagen och i de uppgifter som ligger till grund för besluten är att säkerställa att välfärdsområdenas finansiering, beräknad på det sätt som föreskrivs i lagen, genomförs till rätt belopp och på basis av korrekta uppgifter. Det ska vara möjligt att på ett flexibelt sätt och utan obefogat dröjsmål rätta klara fel som upptäckts. Förutsättningarna för rättelse av fel enligt förvaltningslagen lämpar sig i princip inte för situationerna i fråga. I praktiken är det således inte möjligt att rätta mycket sannolika räknefel som ligger till grund för beslut eller fel i de grundläggande uppgifterna på ett heltäckande sätt utan den reglering som nu föreslås, eller åtminstone förutsätter det betydligt långsammare förfaranden som orsakar mycket administrativt arbete.

4.2.2 Rättelse av de uppgifter som ligger till grund för övergångsutjämnningar

4.2.2.1 Allmänt om bestämmande av övergångsutjämnningar

Genom välfärdsområdesspecifik övergångsutjämnning utjämnas den förändring som den kalkylerade finansieringsmodellen medför i förhållande till de faktiska kostnaderna för de kommuner i området som tidigare ansvarat för välfärdsområdenas uppgifter.

Den områdesspecifika övergångsutjämnningen bestäms på basis av skillnaden mellan den kalkylerade finansiering som beräknats enligt nivån 2022 och de kostnader för social- och hälsovårdens och räddningsväsendets uppgifter i kommunerna i området som beräknats enligt nivån 2022. Den kostnad som överförs till respektive välfärdsområde beräknas på basis av de nettokostnadsuppgifter enligt serviceklass för 2021 och 2022 som kommunerna i området rapporterar till Statskontoret. De kommunvisa medeltalen för nettokostnadsuppgifterna för 2021 och 2022 justeras till kostnadsnivån för hela landet 2022. Om områdets kalkylerade finansiering 2022 är lägre än de kostnader som överförs och som bestäms på det sätt som anges ovan, ökar övergångsutjämnningen finansieringen (så kallat övergångsutjämningsstillägg). Om områdets kalkylerade finansiering däremot är högre än de kostnader som överförs, minskar övergångsutjämnningen finansieringen (så kallat övergångsutjämningsavdrag).

Övergångsutjämnningens årliga belopp per område beräknas på basis av den maximala förändring beräknad per invånare som anges i finansieringslagen. År 2023 har förändringen begränsats till noll euro per invånare beräknat för alla välfärdsområden. Skillnaden mellan den kalkylerade finansieringen för 2022 och de kostnader som överförs ska då i sin helhet ökas eller minskas till respektive områdes kalkylerade finansiering för 2023. Det sammanlagda beloppet av övergångsutjämningsstilläggen och övergångsutjämningsavdragen för 2023 är noll euro, varvid det inte ska betalas någon statsandel för övergångsutjämnningarna. Den i lagen angivna maximala förändringen per område i förhållande till situationen 2022 ökar gradvis under övergångsperioden åren 2024–2029. Samtidigt förändras statens betalningsandel gradvis under övergångsperioden.

Det sammanlagda beloppet av kommunernas nettokostnader enligt serviceklass för 2022 bestämmer utgångsnivån för hela landet för finansieringen till välfärdsområdena. Kostnaderna för 2022 inverkar också på välfärdsområdenas övergångsutjämnningar. Kostnaderna för 2021 påverkar de områdesspecifika övergångsutjämnningarna via uppgifterna om de genomsnittliga kostnaderna, men de påverkar inte nivån på finansieringen för hela landet. De rättelser som görs i nettokostnadsuppgifterna för 2021 och 2022 påverkar således på något olika sätt finansieringsnivån för både enskilda områden och hela landet.

Finansministeriet har begärt att kommunerna, samkommunerna och välfärdsområdena senast den 7 juli 2023 ska lämna uppgifter om retroaktiva löneharmoniseringskostnader och om andra poster för 2021 och 2022 som snedvrider den till reformen anknutna kalkylen över överföringen av finansieringen. Dessutom har uppgifterna granskats vid finansministeriet sommaren 2023. Avsikten är att utkastet till överföringskalkyl ska offentliggöras den 31 augusti 2023. Kalkylen i fråga baserar sig på de bokslutsuppgifter enligt serviceklass för 2021 och 2022 som kommunerna har rapporterat till Statskontoret och på poster som rättas med stöd av statsrådets förordningar som trädde i kraft den 30 juni 2023. I kalkylerna beaktas också den nu föreslagna rättelsen av de uppgifter som ligger till grund för övergångsutjämnningarna.

På basis av de preliminära uppgifter som finns tillgängliga den 25 augusti 2023 kan det bedömas att en rättelse av de uppgifter som snedvrider överföringskalkylen ökar kommunernas kostnader med cirka 200 miljoner euro i förhållande till nettokostnaderna enligt boksluten. Rättelsen av

de uppgifter som ligger till grund för övergångsutjämningsarna påverkar alla välfärdsområden, men effekten är störst på beloppet av övergångsutjämningsarna för välfärdsområden där kommuners kostnader rättas. Effekten är regionalt sett i storleksklassen miljoner euro eller högst tiotals miljoner euro. Eftersom de kostnadsposter för 2021 och 2022 som ska rättas påverkar både välfärdsområdenas finansiering och statens ekonomi på något olika sätt via betalningsandelen för övergångsutjämningsarna, kan exakta områdesspecifika uppskattningar inte göras innan utkastet till överföringskalkyl blir färdigt den 31 augusti 2023. Nedan beskrivs därför på en mer allmän nivå hur rättelserna påverkar både välfärdsområdenas finansiering och statsfinanserna.

4.2.2.2 Konsekvenser för välfärdsområdenas finansiering

De poster som rättar bokslutsuppgifterna för 2021 för en enskild kommun inverkar på övergångsutjämningsarna för alla välfärdsområden på följande sätt. Om den post som ska rättas ökar de kostnader som överförs för en kommun i området, ökar detta övergångsutjämningsstillägget för området i fråga och minskar övergångsutjämningsavdraget, det vill säga finansieringen för området i fråga ökar. Finansieringen för alla andra välfärdsområden minskar på motsvarande sätt med sammanlagt motsvarande summa. Om den post som ska rättas minskar de kostnader som överförs för en kommun i området, minskar detta övergångsutjämningsstillägget för området i fråga och ökar övergångsutjämningsavdraget, det vill säga minskar finansieringen för området i fråga. Finansieringen för alla andra välfärdsområden ökar med sammanlagt motsvarande summa.

Den inverkan den post som ska rättas har på övergångsutjämningsarna för ett enskilt välfärdsområde är grovt uppskattat cirka hälften av postens storlek, eftersom övergångsutjämningsbelopp bestäms utifrån medeltalen av kostnaderna för kommunerna i området för 2021 och 2022. Effekten på finansieringen för andra områden beror på storleken av den post som ska rättas, men i princip är effekten liten.

Om de poster som ska rättas finns i nettokostnadsuppgifterna för kommunerna inom flera välfärdsområden, kan effekterna vara delvis överlappande.

De rättelser som görs i nettokostnadsuppgifterna för 2022 inverkar enligt den gällande finansieringsförordningen på nivån för finansieringen för hela landet, eftersom den bestäms utifrån det sammanlagda beloppet av nettokostnaderna för 2022. Den inverkan som en post som rättar en enskild kommuns nettokostnadsuppgifter för 2022 har på välfärdsområdenas övergångsutjämningsarna är i huvudsak densamma som den ovan beskrivna inverkan av en rättelse som görs i kostnadsuppgifterna för 2021. Eftersom det sammanlagda beloppet av de kostnader för 2022 som överförs dock bestämmer beräkningen av övergångsutjämningsarna för hela landet, inverkar en rättelse av kostnaderna för 2022 på övergångsutjämningsarna för ett enskilt område på basis av både det sammanlagda beloppet av de rättade nettokostnaderna för hela landet och de regionalt rättade kostnadsuppgifterna.

Om de kostnadsuppgifter som ligger till grund för övergångsutjämningsarna inte rättas, överensstämmer de till grund för den kalkylerade finansieringen liggande kostnadsuppgifterna om kommunernas kostnad som överförs inte med de kostnadsuppgifter som ligger till grund för övergångsutjämningsarna.

4.2.2.3 Konsekvenser för statsfinanserna

De rättelser som gäller kommunernas bokslutsuppgifter för 2021 och 2022 inverkar inte på beloppet av övergångsutjämningsarna för 2023 för hela landet, eftersom övergångsutjämningsstilläggen och övergångsutjämningsavdragen redan i princip jämnar ut varandra 2023. De övergångsutjämningsarna som justerats med poster som rättats kommer från och med 2024 att inverka på statens betalningsandel, eftersom det sammanlagda beloppet av övergångsutjämningsstilläggen och övergångsutjämningsavdragen då inte längre motsvarar varandra. En uppskattning i euro kan inte göras innan kostnadsuppgifterna blir färdiga. Effekten är dock liten till sin omfattning.

5 Remissvar

Utkastet till regeringsproposition har varit på remiss i utlåntjänsten under tiden den 25 augusti–18 september 2023. Utlåtande begärdes av välfärdsområdena, Helsingfors stad, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet, Institutet för hälsa och välfärd och Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab. Även andra aktörer har, om de så önskar, kunnat yttra sig om utkastet. (kompletteras efter remissbehandlingen)

6 Specialmotivering

26 a §. Rättelse av räknefel. Det föreslås att till finansieringslagen fogas en ny paragraf om rättelse av räknefel. Paragrafen är en specialbestämmelse som i första hand ska tillämpas i förhållande till de bestämmelser om rättelse av fel som finns i förvaltningslagen. Paragrafen gör det möjligt att rätta klara fel i de beslut som fattas med stöd av lagen om välfärdsområdenas finansiering och i de kalkyler och uppgifter som ligger till grund för besluten.

Förutsättningarna för rättelse av fel enligt den föreslagna bestämmelsen avviker från förutsättningarna för rättelse av sakfel (50 §) och rättelse av skrivfel (51 §) enligt 8 kap. i förvaltningslagen. Det fel som ska rättas behöver inte vara uppenbart och felet kan rättas också i det fall att rättelsen leder till ett oskäligt slutresultat för en part. En parts eget förfarande har inte heller någon betydelse vid bedömningen. Avsikten är att de fel i kalkyler och grundläggande uppgifter till dem som inverkar på välfärdsområdenas finansiering ska kunna rättas på ett heltäckande sätt i olika situationer och på ett sätt som är rättvist med tanke på välfärdsområdena så att till exempel rättelse av fel som gäller flera välfärdsområden inte ska vara beroende av ett enskilt välfärdsområdes samtycke till rättelsen.

Om det under finansåret upptäcks fel i till exempel beslut om välfärdsområdenas finansiering eller i de kalkyler eller uppgifter som ligger till grund för besluten, kan bestämmelserna om rättelse av fel i första hand tillämpas. Då kan besluten om välfärdsområdenas finansiering och de uppgifter om utbetalning som lämnats till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning ändras ännu under finansåret med anledning av rättelsen av fel. Den finansiering som betalas till välfärdsområdet under hela året ligger således på rätt nivå, och det är till denna del inte längre behovligt att senare separat tillämpa bestämmelserna om betalning av utebliven förmån eller återbetalning av grundlös förmån.

Beräkningsprocessen i anslutning till bestämmandet av välfärdsområdenas finansiering är rätt komplicerad och beräkningsfel kan uppstå i olika skeden av processen. Fel som kan rättas med stöd av den föreslagna bestämmelsen kan vara till exempel räknefel som hänför sig till bestämmandet av finansieringsnivån för hela landet enligt finansieringslagen eller ett enskilt välfärdsområdes finansiering, såsom fel i de tabeller som ligger till grund för kalkylerna. I de uppgifter som ligger till grund för kalkylerna kan det bli aktuellt att rätta till exempel fel som upptäckts i

uppgifterna om bestämningsfaktorerna för finansieringen och som påverkar särskilt fördelningen av finansieringen mellan områdena.

Välfärdsområdenas finansiering från och med 2023 justeras ännu under innevarande år utifrån kommunernas bokslutsuppgifter för 2022. Denna justering beaktas i den så kallade engångser-sättning som avses i 35 a § i finansieringslagen och som gäller finansieringen för 2023 samt från och med finansieringen för 2024. Vid justeringen inverkar fel i en enskild kommuns bokslutsuppgifter på de nettokostnader som överförs och därigenom på nivån på finansieringen för hela landet till välfärdsområdena och på de välfärdsområdesspecifika övergångsutjämnarna. Efter 2024 ändras inte längre överföringskalkylerna över finansieringen för reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet, och då kan de fel som ska rättas endast hänföra sig till uppgifter om välfärdsområdena.

Enligt den föreslagna paragrafen ska på rättelse av fel dessutom tillämpas de bestämmelser om rättelse av fel som finns i 8 kap. i förvaltningslagen. Således ska i tillämpliga delar tillämpas de bestämmelser om inledande och behandling av rättelseärenden som finns i 52 § i förvaltningslagen samt de kompletterande bestämmelser om rättelseförfarandet som finns i 53 § i förvaltningslagen.

På rättelse av fel ska tillämpas tidsfristen enligt 52 § 1 mom. i förvaltningslagen, enligt vilket initiativet ska tas eller yrkandet på rättelse av ett fel framställas inom fem år från det att beslutet fattades. Däremot ska bestämmelserna om sättet att rätta sakfel och skrivfel i 2 mom. i den paragrafen tillämpas med beaktande av karaktären av respektive fel som ska rättas. Ett fel som kan jämföras med sakfel förutsätter att ärendet behandlas på nytt och att ett nytt beslut meddelas i ärendet. Ett fel som kan jämföras med skrivfel kan rättas genom att den expedition som innehåller felet ersätts med en rättad. När det är fråga om ett klart fel i kalkylerna eller uppgifterna är utgångspunkten att ett separat hörande av parterna i allmänhet inte behövs. En part ska dock ges tillfälle att bli hörd innan felet rättas, om det behövs för att ärendet ska kunna utredas. I enlighet med 52 § 3 mom. i förvaltningslagen ska angående rättelse av ett fel anteckning göras i det ursprungliga beslutets liggarexemplar eller i myndighetens informationssystem. En part ska ges en rättad eller ny expedition utan avgift.

När en myndighet handlägger en rättelse av ett sak- eller skrivfel kan den enligt 53 § 1 mom. i förvaltningslagen förbjuda verkställigheten av beslutet tills vidare eller bestämma att den ska avbrytas. Den nämnda bestämmelsen lämpar sig i princip inte väl för de aktuella situationerna enligt finansieringslagen. Till denna del bör det beaktas att välfärdsområdenas finansiering enligt finansieringslagen ska betalas månatligen och att det inte är möjligt att avsevärt avvika från denna betalningsrytm utan att äventyra genomförandet av de tjänster som tryggas i grundlagen. Ett verkställighetsförordnande kan således inte heller i princip gälla annat än endast en liten del av finansieringen i fråga.

Förvaltningslagens 53 § 2 mom. ska tillämpas som sådant på rättelse av fel enligt den föreslagna paragrafen. I det momentet sägs att om omprövning har begärts eller om ändring har sökts i ett beslut i vilket ett sak- eller skrivfel ska rättas eller om ett särskilt föreskrivet förfarande är anhängigt beträffande beslutet, ska den myndighet hos vilken omprövning begärts eller ändring sökts eller där förfarandet är anhängigt underrättas om att ärendet som gäller rättelse av fel har tagits upp till behandling och tillställas beslutet i ärendet. Behandlingen av ett rättelseärende påverkar inte besvärstiden eller någon annan frist.

I 30 § i finansieringslagen sägs det att om ett välfärdsområde är missnöjt med bland annat ett beslut som gäller beviljande av statlig finansiering, betalning av utebliven förmån eller återbetalning av grundlös förmån, har välfärdsområdet rätt att framställa en begäran om omprövning

av beslutet hos finansministeriet. Begäran om omprövning ska framställas inom tre månader från delfäendet av beslutet. Ett anhängigt rättelseförfarande inverkar således inte på tiden för begäran om omprövning, och rättelsen av ett fel i beslutet inleder inte någon ny tid för begäran om omprövning.

Enligt 53 § 3 mom. i förvaltningslagen får ett beslut genom vilket en myndighet har avslagit ett yrkande på rättelse av fel inte överklagas genom besvär. Bestämmelsen ska också tillämpas på rättelse av fel enligt den nu föreslagna paragrafen.

35 §. Övergångsutjämnning. I paragrafens 6 mom. finns det bestämmelser om justering av övergångsutjämnningarna 2023 på basis av kommunernas bokslutsuppgifter för 2022. Momentet har tidigare kompletterats med bestämmelser som trädde i kraft den 10 mars 2023 och som gäller hur de retroaktiva löneharmoniseringskostnader som ingår i kommunernas bokslut för 2021 och 2022 ska beaktas när de faktiska kostnaderna justeras.

Det föreslås att till momentet fogas bestämmelser om att även kommunens enskilda bokslutsuppgifter som avsevärt snedvrider de faktiska kostnaderna ska beaktas vid justeringen av övergångsutjämnningarna. I fråga om de närmare bestämmelserna hänvisas det i momentet till 57 § 3 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice och till statsrådets förordning som utfärdats med stöd av 6 mom. i den paragrafen. Genom denna regleringsteknik kan det säkerställas att de poster som snedvrider kalkylerna på basis av bestämmelserna beaktas på samma sätt i kalkylerna över kommunernas finansiering och i kalkylerna över välfärdsområdenas finansiering. Bestämmelserna om justering av finansieringskalkylerna ska i princip överensstämma mellan kommunerna och välfärdsområdena.

I 7 § i statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice, som trädde i kraft den 30 juni 2023, föreskrivs det närmare om hur kommunens bokslutsuppgifter som avsevärt snedvrider kalkylerna rättas 2023 i samband med justeringen av överföringskalkylerna för finansieringen.

När överföringskalkylerna justeras 2023 kan i kalkylerna beaktas de uppgifter som närmare anges i 7 § i statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice, med avvikelse från de bokslutsuppgifter som kommunen meddelat Statskontoret. De uppgifter som anges i förordningen är sådana där kommunernas bokföringspraxis kan avvika från varandra så att de kommunvisa kalkylerna kan snedvridas avsevärt mellan kommunerna. I förordningen föreskrivs det om att dessa uppgifter ska beaktas så att inkomsterna eller kostnaderna i fråga om alla kommuner beaktas på ett sätt som motsvarar den faktiska årliga kostnad som överförs och som utgör kalkylernas syfte. Snedvridningar kan uppkomma i båda riktningarna. I en del fall är det fråga om att den kostnad som överförs är för liten i förhållande till kostnadsnivån för ett år. Till exempel de inkomster som kommunerna bokför för serviceklasserna kan vara för stora i förhållande till nivån för ett år, och den nettokostnad som överförs är då för liten. I andra fall är det fråga om att de kostnader som kommunerna bokför för serviceklasserna är för stora i förhållande till nivån för ett år, och den kostnad som överförs är då för liten.

I samband med justeringen av överföringskalkylerna är det i praktiken inte möjligt att på ett helt och hållet enhetligt sätt för varje kommun beakta de uppgifter som ligger till grund för överföringskalkylerna, utan syftet med regleringen är att ingripa endast i uppgifter som avsevärt snedvrider kalkylerna. Tröskeln för att beakta kommunens bokslutsuppgifter med avvikelse från vad kommunen meddelat är enligt bestämmelserna avsedd att vara hög. Enligt förordningen ska det vara fråga om uppgifter som avsevärt snedvrider de kommunspecifika kostnaderna i överföringskalkylen. Som gräns i euro vid bedömningen av om en snedvridning är avsevärd anses enligt motiveringen till förordningen en bokslutspost på cirka 50 euro beräknat per invånare i

kommunen eller välfärdsområdet. Den effekt som en årlig post som ska rättas i kommunens bokslutsuppgifter har på ett välfärdsområdes övergångsutjämnning är grovt uppskattat cirka hälften av nämnda summa. Till denna del avviker bestämmelserna således från de gällande bestämmelserna om beaktande av retroaktiva löneharmoniseringskostnader som bokförts för 2021 och 2022. Retroaktiva löneharmoniseringskostnader ska beaktas utan en nedre gräns, det vill säga också i sådana situationer där uppgifternas inverkan på en kommuns statsandel inte är avsevärd.

Enligt 7 § 2 mom. i statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice kan följande uppgifter om kommunens bokslutsuppgifter för 2021 och 2022 beaktas justerade i överföringskalkylerna, om uppgifterna på det sätt som beskrivs ovan avsevärt skulle snedvrída kalkylerna:

1) de retroaktiva beredskapsersättningar inom räddningsväsendet som kommunen har redovisat så att den lönekostnad som överförs motsvarar de prestationsbaserade lönekostnaderna för ett år,

2) de retroaktiva underskott samt retroaktiva överskott hos samkommuner inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som kommunen har redovisat, så att den andel som ska beaktas motsvarar kostnaderna för ett år,

3) till den del kommunen inte har redovisat underskottet hos samkommuner för social- och hälsovårdsdistrikt och socialomsorgsdistrikt för 2021 och 2022 som kostnader för social- och hälsovården, en andel av underskottet som medlemskommunens kostnad enligt samkommunens bokslut,

4) återbetalning av överskott samt täckning av underskott hos samkommuner inom social- och hälsovården och räddningsväsendet för 2021 och 2022 som intäkter, utgifter eller rättelse av utgifter för medlemskommunerna så, att återbetalningen fördelas mellan kommunerna på det sätt som avtalats i grundavtalet och så att kostnaderna till det belopp av återbetalningen som beaktas motsvarar kostnaderna för ordnandet av service för ett år,

5) återbetalning av retroaktivt överskott eller täckning av underskott hos andra än i 2–4 punkten avsedda samarbetsorganisationer inom social- och hälsovården och räddningsverk i form av köpta tjänster som kommunen har redovisat för 2021 och 2022, så att kostnaden motsvarar andelen köpta tjänster för ett år,

6) de vinster och förluster för överlåtelse av lokaler och fastigheter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet och de vinster och förluster för överlåtelse av aktier och andelar som kommunen redovisat för serviceklasserna så, att den kostnad som överförs från kommunen till denna del motsvarar en nettokostnad motsvarande ordnandet av service för ett år,

7) de avskrivningar och nedskrivningar av engångsnatur inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som kommunen redovisat för serviceklasserna.

I 7 § 3 mom. i statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice föreskrivs det närmare om det förfarande genom vilket ovan avsedda poster beaktas i överföringskalkylerna. Kommunerna och samkommunerna ska för finansministeriet lägga fram en redogörelse över de retroaktiva löneharmoniseringskostnader som bokförts som utgifter för 2021 och 2022 och över de andra ovannämnda poster som anges i förordningen samt över grunderna på vilka kostnaderna har bokförts. Dessutom ska uppgifter lämnas in om den rättsliga grund som betalningen av de retroaktiva posterna grundar sig på (uppgifter om domstolsbeslut eller bindande avtal). Enligt motiveringen till förordningen ska av den redogörelse som lämnas in till finansministeriet tillräckligt specificerat framgå kostnadernas belopp per år. Samkommunerna ska också lämna

in exakta uppgifter om medlemskommunernas betalningsandelar. Kommunerna och samkommunerna ska klarlägga uppgifterna till den del de har bokslutsuppgifter som snedvrider de kalkyler som avses i punkterna i fråga. Finansministeriet kan dessutom separat begära tilläggsutredning av kommunerna och välfärdsområdena samt vid granskningen av uppgifterna använda också andra uppgifter från ekonomirapportering, kommunernas och samkommunernas bokslut, grund- och samarbetsavtal eller motsvarande.

Kommunerna och samkommunerna är således utredningsskyldiga vad gäller posterna i fråga. Ovannämnda uppgifter har begärts av kommunerna, samkommunerna och de välfärdsområden som svarar för godkännandet av samkommunernas bokslut genom en enkät vars tidsfrist gick ut den 7 juli 2023.

Enligt förordningen ska finansministeriet senast den 31 augusti 2023 utarbeta ett utkast till överföringskalkyler. Kommunerna och välfärdsområdena kan lämna kommentarer om utkastet till kalkyl till finansministeriet senast den 30 september 2023. Den slutliga överföringskalkylen uppgörs så att den ligger till grund för besluten om statlig finansiering till kommunerna och välfärdsområdena för 2024.

7 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Närmare bestämmelser om kommunernas bokslutsuppgifter som ska rättas i samband med justeringen av kalkylerna finns i 7 § 1–3 mom. i statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice, som utfärdats med stöd av 57 § 3 och 6 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice. De ändringar i förordningen som gäller de uppgifter som ska rättas trädde i kraft den 30 juni 2023. Samtidigt med den ovannämnda förordningen trädde en ändring av 5 § i statsrådets förordning om välfärdsområdenas finansiering i kraft, och enligt den ändringen rättas i kalkylerna över välfärdsområdenas finansiering i hela landet motsvarande uppgifter som avsevärt snedvrider kalkylerna. Innehållet i förordningarna beskrivs närmare ovan i specialmotiveringen till 35 §.

Utifrån de ovannämnda bestämmelserna utarbetar finansministeriet senast den 31 augusti 2023 ett utkast till kalkyl över överföringen av finansieringen för reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Kommunerna och på samkommunernas vägnar välfärdsområdena har möjlighet att lämna kommentarer om utkastet till kalkyl senast den 30 september 2023. Avsikten är att i samband med statens budgetförslag i oktober 2023 offentliggöra en uppdaterad kalkyl över överföringen av finansieringen, som innehåller de poster som rättats på basis av kommentarerna inklusive en rättelse av de uppgifter som ligger till grund för övergångsutjämnarna enligt den aktuella propositionen.

8 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft senast i december 2023. Då kan bestämmelsen om rättelse av uppgifter som avsevärt snedvrider kalkylerna tillämpas på den justering av övergångsutjämnarna som görs 2023. Rättelsen ska beaktas i de beslut om välfärdsområdenas finansiering för 2024 och om korrigerande engångsersättning för finansieringen för 2023 som fattas i slutet av 2023.

Också bestämmelserna om rättelse av räknefel behöver träda i kraft ännu under innevarande år. Det är viktigt att bestämmelsen vid behov kan tillämpas på rättelse av fel som eventuellt upptäcks i de beslut om välfärdsområdenas finansiering som fattas vid utgången av 2023 och i de kalkyler och uppgifter som ligger till grund för besluten.

9 Förhållande till andra propositioner

Att det i propositionen föreslås att uppgifter som avsevärt snedvrider kommunernas kostnadsuppgifter ska rättas i samband med den justering av övergångsutjämningsåtgärder som görs 2023 påverkar storleken av de välfärdsområdesspecifika övergångsutjämningsåtgärder. I fråga om 2023 påverkar detta inte på den andel som staten finansierar av övergångsutjämningsåtgärder, eftersom övergångsutjämningsåtgärder och övergångsutjämningsåtgärder är lika stora under året i fråga. Däremot kan rättelsen från och med 2024 genom den statliga finansieringsandelen av övergångsutjämningsåtgärder inverka på storleken av det anslag som i statsbudgeten reserverats för välfärdsområdenas icke-öronmärkta finansiering (moment 28.89.31 Finansiering av social- och hälsovården och räddningsväsendet inom välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen). Propositionen hänför sig på det sätt som nämns ovan till budgetpropositionen för 2024.

I fråga om välfärdsområdenas kalkylerade finansiering för hela landet görs däremot motsvarande rättelse av uppgifter som snedvrider överföringskalkyler för finansieringen redan med stöd av 5 § i statsrådets förordning om välfärdsområdenas finansiering, som trädde i kraft den 30 juni 2023, och den nu aktuella propositionen påverkar inte statsbudgeten för 2024 till denna del.

Eftersom kommunerna och välfärdsområdena ännu har möjlighet att före den 30 september 2023 lämna kommentarer om de poster som rättats i utkastet till överföringskalkyl, upprättas den slutliga överföringskalkylen för finansieringen först efter det att dessa uppgifter har beaktats. Avsikten är således att beloppet av välfärdsområdenas finansiering enligt det ovannämnda momentet vid behov ännu ska uppdateras i den kompletterande budgetpropositionen.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen föreslås det att finansieringslagen ska kompletteras med en paragraf om rättelse av räknefel. Den föreslagna nya paragrafen motsvarar i sak bestämmelserna i 47 § i lagen om statsandel för kommunal basservice. Bestämmelserna om rättelse av fel kan anses ha samband med de bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter som finns i 21 § i grundlagen och som gäller tryggnad av god förvaltning.

I finansieringslagen är det fråga om beviljande av statlig finansiering till välfärdsområdena. Således har de föreslagna bestämmelserna om rättelse av räknefel inga direkta konsekvenser för individer. Den statliga finansieringen till välfärdsområdena bestäms på kalkylerade grunder som anges i lagen, och finansministeriets beslutsfattande enligt finansieringslagen är inte förenat med någon egentlig prövningsrätt i fråga om innehållet. Beviljandet av finansiering baserar sig på ett mycket omfattande kunskapsunderlag och förutsätter många beräkningar. Syftet med de föreslagna bestämmelserna om rättelse av fel är att klara fel i de kalkyler och uppgifter som ligger till grund för beviljandet av välfärdsområdenas finansiering ska kunna rättas på ett heltäckande sätt så att finansieringen de facto motsvarar vad som föreskrivs i finansieringslagen. De föreslagna bestämmelserna avviker i synnerhet i fråga om förutsättningarna för rättelse av fel från vad som föreskrivs i förvaltningslagen. De förfarandebestämmelser om rättelse av fel som finns i 8 kap. i förvaltningslagen ska dock tillämpas till den del de lämpar sig för rättelse av de nu aktuella felen. På detta sätt säkerställs en god förvaltning vid behandlingen av ett rättelseärende.

I propositionen föreslås det dessutom bestämmelser om justering av de välfärdsområdesspecifika övergångsutjämningsåtgärder, och de uppgifter i kommunernas bokslutsuppgifter för 2021 och 2022 som snedvrider övergångsutjämningsåtgärder ska rättas med stöd av dessa bestämmelser.

ser. Syftet med bestämmelserna är att den finansiering som baserar sig på kommunernas kostnadsuppgifter och som överförs till välfärdsområdena ska motsvara de faktiska kostnaderna för ordnandet av tjänsterna. Grundlagsutskottet anser att till det allmännas skyldighet enligt 22 § i grundlagen vad gäller tillgodoseende av de grundläggande fri- och rättigheterna hör statens ansvar för att se till att välfärdsområdena har praktiska förutsättningar att klara av sina uppgifter. Detta innebär också att staten i sista hand ska säkerställa att välfärdsområdenas finansiering är tillräcklig (GrUU 26/2017 rd, s. 23). De föreslagna bestämmelserna tryggar en tillräcklig finansiering per välfärdsområde när ansvaret för att ordna social- och hälsovårdstjänster och räddningsväsendets tjänster överförs från kommunerna i området till välfärdsområdet.

På de grunder som anförs ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om välfärdsområdenas finansiering

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) 35 § 6 mom., sådant det lyder
i lag 292/2023, och
fogas till lagen en ny 26 a § som följer:

26 a §

Rättelse av räknefel

Med avvikelse från 50 och 51 § i förvaltningslagen (434/2003) kan finansministeriet självt eller på ansökan rätta räknefel i beslut som avses i denna lag och i de uppgifter som ligger till grund för besluten. Till övriga delar tillämpas de bestämmelser om rättelse av fel som finns i 8 kap. i förvaltningslagen.

35 §

Övergångsutjämnning

Skillnaden mellan de kalkylerade och faktiska kostnaderna enligt 1 mom. beräknas enligt nivå 2022. De faktiska kostnaderna för kommunerna inom välfärdsområdets område beaktas kommunvis som medeltal för 2021 och 2022, vilka höjs till nivå för hela landet för 2022. Vid beräkningen av medeltalet används de bokslutsuppgifter som kommunerna lämnat till Statskontoret för 2021 och kommunernas budgetuppgifter för 2022. De faktiska kostnaderna justeras 2023 från och med finansieringen för 2024 på basis av de tjänstespecifika bokslutsuppgifter för 2022 som kommunerna lämnat till Statskontoret. De retroaktiva löneharmoniseringskostnader som ingår i kommunernas bokslut för 2021 och 2022 samt kommunens enskilda bokslutsuppgifter som avsevärt snedvrider de faktiska kostnaderna beaktas vid justeringen på det sätt som föreskrivs i 57 § 3 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice och i bestämmelser som utfärdats med stöd av 6 mom. i den paragrafen.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Petteri Orpo

Kommun- och regionminister Anna-Kaisa Ikonen

Lag

om ändring av lagen om välfärdsområdenas finansiering

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) 35 § 6 mom., sådant det lyder
i lag 292/2023, och
fogas till lagen en ny 26 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

26 a §

Rättelse av räknefel

Med avvikelse från 50 och 51 § i förvaltningslagen (434/2003) kan finansministeriet självt eller på ansökan rätta räknefel i beslut som avses i denna lag och i de uppgifter som ligger till grund för besluten. Till övriga delar tillämpas de bestämmelser om rättelse av fel som finns i 8 kap. i förvaltningslagen.

35 §

35 §

Övergångsutjämning

Övergångsutjämning

Skillnaden mellan de kalkylerade och faktiska kostnaderna enligt 1 mom. beräknas enligt nivå år 2022. De faktiska kostnaderna för kommunerna inom välfärdsområdets område beaktas kommunvis som medeltal för 2021 och 2022, vilka höjs till nivå för hela landet för 2022. Vid beräkningen av medeltalet används de bokslutsuppgifter som kommunerna lämnat till Statskontoret för 2021 och kommunernas budgetuppgifter för 2022. De faktiska kostnaderna justeras 2023 från och med finansieringen för 2024 på basis av de tjänstespecifika bokslutsuppgifter för 2022 som kommunerna lämnat till Statskontoret. Vid justeringen beaktas de retroaktiva löneharmoniseringskostnader som ingår i kommunernas bokslut för 2021 och 2022 på det sätt som föreskrivs i 57 § 3 mom. i lagen om statsandel

---

Skillnaden mellan de kalkylerade och faktiska kostnaderna enligt 1 mom. beräknas enligt nivå 2022. De faktiska kostnaderna för kommunerna inom välfärdsområdets område beaktas kommunvis som medeltal för 2021 och 2022, vilka höjs till nivå för hela landet för 2022. Vid beräkningen av medeltalet används de bokslutsuppgifter som kommunerna lämnat till Statskontoret för 2021 och kommunernas budgetuppgifter för 2022. De faktiska kostnaderna justeras 2023 från och med finansieringen för 2024 på basis av de tjänstespecifika bokslutsuppgifter för 2022 som kommunerna lämnat till Statskontoret. De retroaktiva löneharmoniseringskostnader som ingår i kommunernas bokslut för 2021 och 2022 samt kommunens enskilda bokslutsuppgifter som avsevärt snedvrider de faktiska kostnaderna

Gällande lydelse

för kommunal basservice och i bestämmelser som utfärdats med stöd av det momentet.

Föreslagen lydelse

beaktas vid justeringen på det sätt som föreskrivs i 57 § 3 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice och i bestämmelser som utfärdats med stöd av 6 mom. i den paragrafen.

Denna lag träder i kraft den 20 .